

Két ember a gellérhegyi estében...

Írta: Váradi Béla.

— Hitetlenek csak nevésetek. —

A nagy monstrum város, mint egy kormos tűzkatlan gőzölgött a hűvös estében. Forrt benne az élet. A tömegélet tetején halál pillédzett. Százezrek agyveleje, izma, idege, erenye, imája, bűne, szitkozása összekeverve főtt a nagyedényben. Születtek, küzdöttek, kapaszkodtak, emelkedtek, visszaestek, pusztultak benne az emberek. A milliós város munkáinak véres veritéke, dolgozó testünknek izzadsága fantasztikus párává gomolyodott az embert főző katlan felett, s ha a kérlelhetetlen „örökido“ nem űzi tovább az emberi energia pusztulásának veszedelmes felhőt ez izzadó város felől, még vihartól lehetet volna tartani. A Duna mint jeges borogatás feküdt az izzadt, beteg város koponyáján.

A folyó jobb partján már másképp állt az élet. Alattomosan, sunyin hallgatott a csendesség. Még nem volt sötét s már is aludni készültek az emberek. Kis mosolygós, öreg idöket átélt, mégis naiv házikók homályos szemmel szundikáltak a görbe utcákon, csak a túlsó zsvajoldalról átgurult álmatlan, nyöszörgő, emberszállító sárgára festett gépládák csúszkáltak a sineken.

Délután hat óra volt és tavasz elő.

Két ember a sok közül kezét-kézben tartva támaszkodott a Gellér-hegy felfelé vivő korlátjára, nézték a kigyulladt embergőzös várost, örültek, hogy egymás mellett lehetnek s a leikifátyol finom boldogságtisztasága széppé varázsolta őket, mint a szentképeket.

A hegyen elbújt csend pihegése, a folyó partját düböntő élet felszállt, fáradt viszhangja ott permetezett a két ember körül... látták a sötétséget, hallották a csendet, érezték az érezhetetlenségig finom túlvilági szereimet s szinte belehaltak az élet élésébe. Hallgattak, mert hallgatásukkal mindent kibeszélhettek, boldogok voltak, hogy boldogtalanok s félték megszólalni, nehogy a hang elkergetse lelküket ivó szomjas kívánságukat, mint a szél a virág mézét szívó színes lepkét. A két érzékeny szívű ember patyolatleike csordúltig telve volt ártatlan, rossz embert mosolyogtató boldogsággal. Nem voltak hozzászokva, nehéz volt tartani s a korlátra dültek, hogy a hideg vasra tegyék forró szívüket.

A két dagadtszívű ember hangtalanul, érzéseikkel beszélgetett.

— Látod, hogy szeretlek, mennyire téged érzek mindenben te csúnyán is nekem szép különös ismerős ismeretlen ember? Meg tudod-e vajjon érezni leheletszerű isteni foszforba itatott lélkem mennyei tisztaságát? nem fogsz-e félre ismerni, szavaimat úgy fogod-e érteni, mint ahogy ezer férfi közül kilencszáz kilencven kilenc nem úgy értené? Nem fog-e szemed tiszta szerelmem igazságán kinyílni, magadról többet képzelni, testemet szeretni, őerte vágyódni, mert akkor szegény balga tucatfiú sajnállak, akkor Isten veled.

Egy sokatmondó kézzszorítás volt a felelet, az asszony a kézzszorításból mindent megértett... a fiú hangtalanul a szívével felelt.

— Látom, hogy nem ismersz, de nem is ismerhetsz, nem tudod s csak sejtéd lelkem értékét. Légy nyugodt én is szívember vagyok, a tested csak annyira fontos, hogy elhozza drága szép színes lelkedet nekem. Lelkem, mint ezerhúru hárfa soha nem hallott csodás melódiát fog dalolni neked, ha szíved szerelme megértően fog cirógatni.

Igy beszéltek mély hallgatással.

És az este, mint lábújhegyen besurranó tolvaj észrevétlenül be-szökött a világ nagy szobájába, betette az ablakokat... sötét lett, a szoba sarkában mint a tolvaj lámpása keresően kutatót a hold. Már jó ideje feküdt a hegyen a sötétség s a két különös ember kezét-kézben, szótlanul állt egymás mellett, mintha két dobogószívű szobor lenne.

Az asszony bátrabb volt... megtörte a csendet.

— Te drága, bűnös csodaszép Budapestem, itt vagy előttem, beléd látok, hiába zümmögsz, hiába fénylesz, látom a bűnöd s megborzadok, ha elgondolom, hogy mily rengeteg bűnt, mocskot viszel végbe csak e rövidke perc alatt is.

— De a munka, az izzadás, a lemondás, a szükség, a sok éhes száj kenyér utáni tátogása, a sok véres veríték lemossa a bűnt a bűnösökről — szólt révetegen a férfi s szeme, küzdelmes életének tüzes múltját égette a nő lelkébe. Mondani akart még valamit, de a látványtól elfelejtette... természetimádó volt, a villanyfényvel teletűzdelt Duna, a fényben lubickoló sárkány, amint a hegy lábára tekerődött, megnémította a férfit, csak a mozaikos nagy vizet nézte... meglátta benne a másvilágot, a boldogságot, az asszony kezét... s az asszony kezében a másvilágot érezte.

A férfi nem tudta a nő nevét, a nő nem ismerie a férfit, életükben másodszor találkoztak és a két kéz mégis oly meghittent tartotta egymást, mintha mindig együtt lettek volna, mintha örökre együtt maradtának, mintha egymásnak, egymásért születtek volna. Egy héttel azelőtt ismerkedtek meg szükségből, véletlenül, unalomból. Egy kocsiba szálltak, hosszú volt az út. A fiú szomorúan nézte, amint a tanyák, házak, fák emberekkel a vonat elé kiszaladnak, de a vasszörny szívtelenül elrohan mellettük. Csúnya fiú volt, igénytelen, csak a homloka volt szép, kiabálós, ami megállította a sajnálkozó emberi szemeket s mindenkinek a fülébe súgta, ha süket volt kiáltotta: Nem az vagyok, akinek láttok! Az asszony szépasszony volt, olyan amilyen sok van a világon. Ha hallgatott olyan volt mint a szép átlag asszony, de ha beszélt, arca át-szellemült, szeme ragyogott, ajkán a puha szép pompás szíve csókolódzott, olyan csoda szép volt, hogy az emberek kivétel nélkül szenvedélyesen szeretni vágyták, a beszédét a lánglelkét, a száját s féltékenyek voltak rá, azt kívánták, hogy csak nekik szóljon a szó, csak egy, ne mindenki, csak ő hallgassa, az isteni szép szimfóniát, hódolattal csodálták a szépségek asszonyát, csak az ostobák, a brutális keményfejűek, a szürke kis élettragó emberek maradtak közömbösek.

A fülke tele volt utassal. A férfi és az asszony inkább szokásból, mint akarásból beszélgettek. Mikor észrevették, hogy beszélgetnek, hogy gondolataikat cserélgetik, közösen próbálják megállapítani az élet nehéz

fajsúlyát, a szép, jó, igaz labilis ledérségét, a kujon igazság gazságát, a jólfestett társadalom szalónjának tapétái alatt meglátják az embervértől jóllakott alvó házi rovarokat... észreveszik, hogy egy perc alatt többet beszéltek el egymásnak, mint mások egy élet alatt. Mikor észre vették, hogy mit tettek, hogy egymást megismerték, egymásba láttak, barátok lettek, egymásra találtak az asszony, ki egész életében tudatlanul kereste ezt a férfit, örült és megijedt, visszalépni próbált az ismeretlenség nyugalmaiba, de a fiú esdeklő szeme, a megtalált kifáradt lélek nyomorúsága sajnálkozást ébresztett benne, megsajnálta a csúnya fiút s megengedte, hogy másodszor is találkozhassanak, de utoljára.

Itt találkoztak másodszor is de nem utoljára.

A Duna szeszélyesen neki loccsant a parti kőlépcsőknek, a víz-cseppek sírása felhallatszott hozzájuk. A hegyre rárakódott a sötétség, fekete volt minden, csak a két fehér lélek ártatlan érzése foszforkált láthatatlan túlvilági finomságban.

— Most már érdemes élni, szenvedni, tűrni. Érzem, hogy csak most születtem, eddigi életem életet élő halál volt, cél, boldogság nélkül. Rád gondolni, téged várni, látásodért szomjúhozni, szenvedni, kinlódni, ünneppé avatni minden találkozást, tégedet látni a rügyedző fában, a nyíló bimbóban, színben, dalban, vágyban, milyen szép is ez a csúnya élet — s a fiú boldogan fellelegzett.

A két egymásra talált lélekember hiába volt egyedül, még arra sem gondolt, hogy megcsókolja egymást. Örültek, hogy egymásra leltek, hogy szívükben egymáséi lettek. E nem mindenkinek megadott mennyei boldogságban észre sem vették, hogy testük van, minden érzést a lelkük követelt s a hold, az élet ezüst temetője jószíviuen felhők mögé bújt a két kinyíló boldog élet elől. A Gellérthegy téltől megtépázott fái, bokrai elnyúlt cserjéi mintha kivirágoztak volna, illatos, virágos hódoló csokorra zsugorodtak össze a két nagy lélek előtt. A nő lelkének virágával volt tele a világ. A férfi mámorosan nézte az asszonyt, a zokogó-nevető várost, sokat szenvedő szíve melléből tenyerébe csúszott, ott lüktetett úija hegyén. A csodaasszony lelkének szavát hallotta a holdas folyam milliárd vízcseppjének susogásában, az asszony szerelmes szellemét pihegte a szent hegy, szívének tisztá aromáját rezegte a levegő, ujjongva táncolt a sok lámpafény a síkos Dunán, mert a csodaasszony a csúnya fiút szerette. A fiú érezte, hogy Ő lett a mindene, földje, ege, csillaga, nap-sugara. Szeretett volna szerelmet szavalni, — de érezte, hogy ez görömba sértés, nem ide való banalitás. A férfi s az asszony boldog volt... nem tudták, hogy e pár perc az élet, vagy a hosszú élet lesz e pár perc kálváriája, nem törődtek semmivel, mert boldogak voltak, eszük szívükbe fulladt, kezét-kézben tartva látták a gyönyörű mennyországot. A férfi csak akkor eszmélt fel, mikor lelke a hegytetőről a mélységbe zuhant és a kőkockákon ájúlva terült el.

— Menjünk, mert késő lesz és tudod, a férjem... prózai ember.

Amikor a férfi egyedül maradt érezte, hogy csak a lelke él, csodás valóságában egyedül csak ő él, teste lelkének temploma lett. A nagy világ összezsugorodott, a boldogság végtelenségévé tágult és büszkén, mint egy világot nyert hadvezér fűtyörészve ment haza szegényes, négyszáz-ezer koronás hónapos szobájába. Nem vacsorázott, mert nem volt pénze, de érezte, hogy övé az egész világ s örült roppant gazdagságának.